

Становище
за придобиване на образователна и научна степен „доктор”
в СА „Д. А. Ценов” – Свищов

Изготвил становището: доц. д-р Пламен Петков

Стопанска академия „Д. А. Ценов” – Свищов,
Катедра „Статистика и приложна математика”,
Научна специалност „Статистика и демография”

Автор на дисертационния труд: Ариана Джемайли Селимай

Тема на дисертационния труд: „Роля на лидерските стилове за успеха на организациите”

I. Общо представяне на дисертационния труд:

Докторант Ариана Джемайли представя вариант на дисертационен труд на тема “Роля на лидерските стилове за успеха на организациите” с обем от 168 страници, от които 155 страници чист текст, 8 страници библиографска справка и 5 страници Приложение, в което е представен въпросникът, с чиято помощ се осъществява емпиричното изследване в дисертацията. Изложението е представено чрез въведение, три глави, първите две от които с по шест параграфа, а третата – с три, и заключение. Дисертационният труд се характеризира с добра, почти пропорционална структура и плавен, логически-обвързан и смислово-изграден преход от изясняване еволюцията, научните теории, функциите, значението и изискванията, както и измерителите за ефективност и ефикасност на управлението (мениджмънта) в съвременните организации, през обстоен анализ на теорията и практиката в областта на лидерството при управлението на бизнес организациите, за да се достигне до коректно извършен, статистически подходящ и разумно обоснован икономически анализ, с който се осъществява изследване влиянието на лидерските стилове върху мотивацията на служителите и успеха на организациите.

За написването на дисертационния труд са използвани 120 литературни източници и 14 източника в интернет среда, голяма част от които са нормативни документи и различни регламенти на Европейския съюз, представени в подходяща библиографска справка. В основния текст под линия са извършени коректно и добросъвестно 152 цитирания под линия. Отличното владение на английски език от докторанта намира изражение в 98 източници на латиница, от които на английски език - 84, а на кирилица са 22 произведения.

Обект на дисертацията е лидерството като фактор за успех на организациите, а **предмет** на изследване са стиловете на лидерство и оценка на влиянието им върху успеха на организацията. С изследване ролята на лидерските стилове за успеха на организациите се свързва **основната цел** на дисертационния труд. Реализирането на целта се извършва на базата на 6 конкретни **изследователски задачи**, четири от които имат теоретико-методологичен характер и обхващат първите две глави на дисертационния труд, а 2 са от практико-приложно естество и се решават в трета глава на базата на проведено собствено емпирично изследване.

Изследователската теза е добре формулирана и доказана до голяма степен от докторанта. Тя се свързва с потвърждаване или отхвърляне на твърдението, че успехът на организациите зависи от различните стилове на лидерство, които в условията на засилена конкуренция се превръщат в съществен фактор за нейния напредък. Лидерството се разглежда като процес, който вдъхновява другите да работят за осъществяване на своите задачи, чрез мотивация, комуникация, работа в екип и изграждане на ефективни междуличностни отношения.

За провеждането на научното изследване са приложени традиционни научни методи като в основата стои интердисциплинарния подход, включващ историческия и дескриптивния метод, индуктивния и дедуктивния метод, статистически методи за анализ на данните, в т.ч. корелационен анализ. Анализът на данните и проверката на хипотезите, пряко свързани с дефинираната изследователска теза са извършени с използването на статистическата програма за обработка на въпросници SPSS (Statistical Program for Social Sciences), а в основата на анализа стои информация, набавена с конкретно проведено за нуждите на дисертацията емпирично изследване. Изброени са някои ограничителни условия, най-важните сред които се свързват с териториалния и времевия обхват на изследването, като тяхното разглеждане се свързва с намерения за бъдещата научна работа на докторанта.

II. Преценка на формата и съдържанието на дисертационния труд.

Актуалността на разглежданата проблематика е във всякакво съмнение. Успешното управление на идеите и таланта във всяка една организация до голяма степен се предопределя от наличието на способни лидери. Лидерството, както за организациите, така и за обществото като цяло, се превръща във все по-актуален и изследван проблем в съвременния етап от развитието на човечеството. Както правилно отбелязва и авторът, значението на лидерството, предопределено от възможностите на лидерите да създават визия и да обогатяват теоретичните и практически знания,

неминуемо води до преосмисляне на ролята на лидерството, а от тук и на влиянието на стиловете на лидерство върху ефективността на организациите.

Макар лидерството да не е ново явление, повсеместното му разпространение във всички части на света и интересът към него през последните години го превръщат в една от най-изследваните области в управлението на организациите. Настоящото изследване е полезно с това, че резултатите от него допринасят за обогатяване на теоретичните и практически знания, чийто пряк резултат се свързва с необходимостта от преосмисляне на ролята на лидерството и влиянието на стиловете на лидерство върху ефективността от икономическата дейност на организациите.

Заглавието е формулирано добре и ясно насочва читателя към проблемите, които ще бъдат разисквани в разработката – какво представлява управлението на съвременните организации чрез изясняване на етимологията на понятието, развитието на научните теории и концепции, основните функции, изискванията за успешност и условията за ефективност и ефикасност, какви са основните проблеми от теоретично-методологичен и практико-приложен характер при оценка на влиянието на лидерството при управлението на съвременните организации, какви са резултатите от проверката на хипотези с помощта на подходящ статистически инструментариум за доказване на изследователската теза. Отговорите на тези въпроси са обстойно представени и напълно задоволителни.

В увода са изпълнени всички формални изисквания по отношение на задължителните атрибути, коректно са дефинирани обектът, предметът, целта и задачите, изследователската теза на изследването. Представена е обосновка за актуалността на темата, описана е използваната методология и са изведени ограничителните условия, които съпътстват настоящата разработка.

Използваните чужди мнения са представени съобразно изискванията като са цитирани коректно на съответните места под линия. Библиографската справка е доста обширна и в нея липсват публикации, които нямат директна връзка с изследваната проблематика. Докторантът е проучил сериозен обем от научна информация, като заедно с това е успял „да улови“ и да използва само тази част от проучената литература, която има директна връзка с изследваната от него тематика. Добро впечатление прави и фактът, че макар и скромно, личи авторското мнение. То е изразено най-вече в третата глава, където е извършен анализ на набавената емпирична информация.

По отношение на стила и езика на работата се наблюдава коректно поднасяне на информацията, която в голяма степен е стилово и смислово изчистена, обмислена в необходимата дълбочина и поднесена по начин, който подобава на едно завършено

научно произведение. За проверка на изследователската теза и поставената цел е използвана подходяща методология, обхващаща различни аспекти на теорията на мениджмънта, а така също включваща и традиционните статистически методи за проверка на хипотези и корелационен анализ въз основа на данни, получени с подходящо емпирично изследване. При статистическия анализ са спазени основните формални изисквания, свързани с диагностичната проверка на получените резултати и с правилната им интерпретация, както от статистическа, така и от икономическа гледна точка. Всичко това позволява на дисертанта да изпълни съвестно, при това във висока степен, заложената цел и конкретните изследователски задачи.

Авторефератът е в обем от 46 страници и отразява точно дисертационния труд като дава пълна представа за проведеното научно изследване. Написан е в стегнат и издържан стил, откъдето проличават уменията на докторанта да представи основните етапи и резултати от изследването си в синтезиран, балансиран и компактен вид. Към дисертационния труд са приложени 17 самостоятелни публикации (девет статии и осем доклада), с които се изпълняват повече от убедително минималните национални изисквания за област 3. „Социални, стопански и правни науки“, професионално направление 3.7 „Администрация и управление“, по реда на ЗРАС в Република България, с разработен дисертационен труд за придобиване на ОНС „доктор“. Публикациите са пряко свързани с темата, обекта, предмета и основната теза на дисертационния труд като отразяват основните идеи, представени в него.

III. Научни и научно-приложни приноси на дисертационния труд.

Като цяло дисертационният труд се характеризира с присъща за дисертационен труд задълбоченост на обхвата на изследването, както от теоретично, така и от практико-приложно и методологично естество. Докторантът е положил значителни усилия по отношение на изследваната от него проблематика, разкрил е особеностите и специфичните черти на обекта на изследване, анализирал е в детайли научните достижения и успешно и достигнал до открояване на нерешените проблеми в областта на влиянието на лидерските стилове върху успеха на бизнес организациите.

В разработката се съдържат научни и научно-приложни приноси, които надграждат теоретичните и емпиричните изследвания в областта, свързана с оценка влиянието на лидерските стилове върху мотивацията на персонала и успеха на организацията. Същите са коректно дефинирани от докторанта в автореферата като техният брой е сведен до 5. Три от декларираните приноси носят теоретико-методологичен характер и са свързани с обогатяване на специализираната литература в

областта мениджмънта на бизнес организацията, с предлагане на подход за изследване на лидерските стилове за успеха на организациите, с отправяне на препоръки за успешно лидерство, а два са приносните моменти, пряко произтичащи от получените резултати от проведеното емпирично изследване.

IV. Въпроси по дисертационния труд.

Сериозни слабости в представената разработка не са допуснати и аз нямам въпроси. Позволявам си да отправя една препоръка, която докторантът може да вземе предвид в научните си изследвания.

В ограничителните условия не е представена представителността на извадката. Бих посъветвал докторанта, в свои бъдещи изследвания да разчита на подбор на изследваните единици, който да се основава на случаен принцип, при спазване на изискванията за непреднамереност и предоставяне на еднакъв шанс за попадане в извадката на всички единици от генералната съвкупност, т.е. да използва някой от основните видове представителни извадки. При това положение изводите спокойно могат да се „пренесат“ и върху генералната съвкупност. В противен случай, т.е. при непредставителна извадка, изводите могат да важат единствено за анкетираните лица и за фирмите, към които принадлежат!

V. Обобщена оценка на дисертационния труд и заключение.

В заключение, отчитайки завършения характер на представената разработка, вземайки предвид достойнствата и положителни страни на дисертацията, смятам, че докторантът притежава теоретични знания и практически умения за провеждане на самостоятелно научно изследване, демонстрирани са в необходимата степен способности за аргументирано отстояване на собствени виждания и за извършване на критичен анализ на теорията и практиката. Изхождайки от всичко посочено по-горе, както и от факта, че авторът има необходимия брой публикации, давам **положителна оценка** на дисертационния труд и уверено гласувам за **присъждане** на **образователната и научна степен „доктор“** по научна специалност „Организация и управление извън сферата на материалното производство (Публична администрация)“ на Ариана Джемайли Селимай.

Дата: 18.08.2020 г.

Изготвил становището: .

(доц. д-р Пламен Петков)